

Šimkov život: 14. kapitola, tretia kniha

Zuzana Andreánska

Písané pre K&K

So Svetom sme sa prvýkrát stretli pri recitácii v New Yorku, kde som čítala slovenský preklad jeho básní. Nebol to začiatok nášho priateľstva, ale začiatok priateľstva s jeho mamou. Napriek veľkému vekovému rozdielu sme zistili, že máme veľmi veľa spoločného. Bol to vte-

dy aj začiatok jej boja s ťažkou chorobou a začiatok jej bolestného konca. Možno aj preto si viac spomínala na svoju mladosť, na radostné chvíle Svetovho detstva a ťažké začiatky v novej domovine, ktoré so sebou priniesli mnohé obete a odriekania. Možno práve preto, že bola veľmi chorá,

začali sme sa stretávať častejšie, a tak som sa stretávala aj so Svetom. Všimla som si, že k svojej mame bol veľmi nežný.

Pod maskou bezstarostnosti a smiechu, ktorým ju pri každej príležitosti rozveseľoval, sa skrývalo hlboké utrpenie milujúceho syna. Keď už bola nevládna, s rovnako prirodzenosťou s akou jej kedysi nosieval kvety pre radosť, sa o ňu teraz staral, umýval ju a česal, uvedomujúc si, že si vždy dala záležať na tom ako vyzerá.

Pri týchto smutných stretnutiach sme boli k sebe vždy veľmi slušní, ohľaduplní, ale aj rezervovaní. Všetko sa zmenilo v jeden večer, keď sme neskoro odchádzali od jeho mamy a uviazli sme v newyorskej dopravnej zápche. Sveto, svojím typickým spôsobom prvý podal priateľskú ruku a celou cestou ma zabával svojím výnimočným humorom, sršal nevtieravým šarmom a dôvtipom, a tak mi jemne otvoril dvierka do svojej duše. Ten večer bol zrejme pre nás oboch magický, pretože o pár dní som našla v poštovej schránke knihu – jeho preklad Traklových básní s venovaním a spomienkou na tento večer a príjemné chvíle, ktoré sme v ten večer spolu prežili.

Neskôr sme veľa času strávili v jeho aute, možno aj preto, že Sveto autá miloval. Tu sa rád rozhovoril o svojom destve, mladosti, svojich začiatkoch, snoch, o písaní, priateľstve a o živote. Vtedy bol sám sebou – s jemným humorom si uťahoval najmä sám zo seba, spomínal, filozofoval, básnil, spieval, vášnivo argumentoval, alebo len tak, v tichosti rozjímal a usmieval sa. Zvykol tieto rozhovory končiť slovami: „.... a to bola 14. kapitola v tretej knihe Šimkovho života.“ Takto som sa pomaly dozvedala viac a viac o jeho detstve, kto-

ré si vždy vo svojich spomienkach spájal so spomienkami na Slovensko. Detstvo pre neho znamenalo Slovensko, hoci prišiel do Ameriky ešte ako dieťa. Amerika predstavovala dospelosť. Možno to vzniklo trochu melodramaticky, ale mne to pripomínalo Sládkovičovú Marínu. Intenzita lásky, splynutie v jedno a rovnako bolestivá a nevyriešená dilema. Odchodom zo Slovenska sa príliš kruto skončilo čaro a bezstarostnosť detstva a nastal čas prežitý v exile, a nielen fyzikom. Sveto bol zrazu okolnosťami nútený dospieť a boriť sa problémami, ktoré nepatria do sveta detí a v podstate prišiel aj o blízkosť rodičov, pretože tí sa museli v novom prostredí pasovať s existenčnými problémami emigrácie a budovaním nového života od základov. V čase, keď sme sa stretli, už dokázal hovoriť o sebe s jemným humorom a nadhľadom, spomínať na toto, pre neho ťažké obdobie, ktoré sa prejavilo aj vo forme bláznivých teenagerskejších výstrelkov, odrazilo sa aj na intenzite pocitov a sklamaní, na kamarátstvach a neskôr vyústilo do bohémkeho života vysokoškolača. Bol však vďačný za to, čo mu život priniesol v tomto období, ale nič neglorifikoval, bola to len jedna etapa jeho života, keď v sebe objavil túžbu písať. Možno práve preto a o to s väčšou vážnosťou a pochopením rozprával o stretnutiach, zážitkoch a rozhovoroch s mnohými básnikmi, spisovateľmi, ktorí neskôr formovali jeho básnickú tvorbu. Keď rozprával o tomto období, už to nebolo s nadhľadom a láskavým pousmiatím, ale prežíval ho naplno, bol to doslova striptíz jeho duše – duše básnika. Tieto stretnutia a rozhovory prebiehali u neho doma, v úžasnom byte plnom kníh, kde steny, stoly, zem boli samé knihy, kde-tu

prestriedané rôznymi umeleckými dielami a suvenírmi z jeho ciest. Sveto zvykol žartovať, že raz sa zobudí mŕtvy, priválený knihami. Tu sme mali každý svoje kreslo, on sa rád pozeral smerom na svoje knihy a trochu von oknom, kde večer videl žiariť Empire State Building a kde si zámerne pred okno položil misu so svojimi milovanými kameňmi. Ja som sedávala oproti nemu, odkiaľ som mala výhľad na môj obľúbený obraz – Robinsona podľa Weldona Keesa, na ktorý sa dodnes stále rada pozerám. V jeho byte nikdy nebolo ostré svetlo, bolo v ňom vždy inšpirujúce a mäkké šero. Zvykol si zapáliť svoju obľúbenú cigaretu, potom vytiahol knihu niektorého básnika a rozprával o jeho diele, alebo sme počúvali hlasy samotných autorov z originálnych nahrávok.

V tom mäkkom šere s prevaľujúcim sa cigaretovým dymom sa mi pred očami vynárali obrazy básnikov, spisovateľov a fragmentov z ich životov... už to nebolo len rozprávanie, bola to pre mňa skutočnosť, ktorou som bola v tej chvíli celkom

pohltená. Po nejakom čase prišiel večer, keď tieto rozhovory boli ešte čarovnejšie, intenzívnejšie a ja som pocítila neskonalú túžbu spoznať Sveta – Sveta básnika. Vtedy, po prvýkrát namiesto kníh iných autorov vybral svoje rukovo písané a ručne zviazané spisy básní a začal ich čítať. V ten nezabudnuteľný večer, v prítomí jeho izby plnej cigaretového dymu sa začali predou mnou odvíjať tie najintímnejšie príbehy a obrazy detstva, túžby, bolesti, sklamania čistej lásky, spravodlivosti, milujúceho srdca, stareckej múdrosti a predovšetkým všadeprítomnej láskavosti a nehy.

Jeho slová boli čisté, verné svojim citom a pravde, vznášali sa všade po byte, dotýkali sa nás oboch, prenikali všetkými zmyslami, vŕžali do duše, až ju celkom naplnili. V tom okamihu bol pre mňa Sveto a básnik Daniel Šimko jedno a to isté – jeden a ten istý, dobrý človek a básnik s tou najhlbšou dušou.

*Zuzana Andreánska, priateľka rodiny Šimkovcov
New York, 8. júla 2008 na výročie Danielovej smrti*

